

Hylkääminen ja avioero

Jumalan sanan mukaan on olemassa vain yksi laillinen syy avioeroon, nimittäin seksuaalinen moraalittomuus. (Matt. 19:9) Mutta selkeän apostolisen ilmoituksen (1. Kor.7:15) mukaan ”mutta jos se, joka ei usko eroaa, niin erotkoon; veli ja sisar eivät ole semmoisissa tapauksissa orjuutetut”.

Tässä on toinen tilanne, missä syytön osapuoli kärsii avioerosta: jos ei-uskova puoliso pahasti hylkää; se on: jättää todistetulla tarkoituksella olla palaamatta hylkäämänsä puolison luokse, eikä tilanne ole millään keinoin korjattavissa. Tällaisessa tapauksessa syytöntä osapuolta (luonnollisesti vasta sen jälkeen, kun laillinen avioero on vahvistettu) ei voida kieltää avioitumasta uudelleen, kuitenkin asiaan kuuluvan ajan jälkeen, sen mukaisesti kuin pyhä apostoli on vahvistanut sille, joka ei enää ole orjuutettu, mikä tarkoittaa, ettei tämä ole enää sidottu aiempaan puolisoonsa. (Room.7:1-3)

1. kommentti

On ollut teologeja, jotka ovat opettaneet, että he voivat todistaa 1. Kor.7:15 perusteella, että on olemassa kaksi syytä avioeroon. Mutta se on erhe. Kristuksen nimenomaisen lausuman mukaan on olemassa ainoastaan yksi syy avioeroon. eikä apostoli ole millään tavoin ristiriidassa tämän kanssa. Gerhard kirjoittaa täydellisesti oikein: ”Kristuksen yksinomainen opetus, mikä täsmentää aviorikoksen ainoana syynä avioeroon, ei kadota mitään apostolisesta ilmoituksesta, koska edellinen ei käsittele yhtä ja samaa kysymystä, eikä sitä tiettyä tapausta, mitä apostoli käsittelee. Kristus viittaa avioeron hakemiseen; kun taas apostoli viittaa tilanteeseen, jossa osapuoli kärsii siitä ja haluaa tulla vapaaksi epäoikeudenmukaisen hylkäämisen tähden. Kristus puhuu henkilöstä, joka pyrkii eroamaan, kun taas apostoli puhuu henkilöstä, joka kärsii avioerosta. Kristus puhuu ihmisestä, joka jättää puolisonsa, Paavali taas puhuu puolisonsa jättämästä puolisoista. Kristus puhuu vapaaehtoisesta avioerosta, Paavali taas puhuu tahattomasta (pakotetusta suom.) avioerosta.

Luther selittää 1. Kor. 7:15 tähän tapaan: ”Tässä apostoli sanoo, että kristitty puoliso on vapaa ja naimaton, mikäli ei-kristitty puoliso eroaa hänestä (scheidet von, samaa termiä käytetään avioerosta) tai estää häntä elämästä kristillistä elämää, ja (apostoli) antaa hänelle oikeuden ja vallan avioitua toisen kanssa. Mutta mitä pyhä Paavali sanoo tässä ei-kristitystä puolisoista, on myös ymmärrettävä koskevan väärää kristittyä niin, että jos tämä haluaa sitoa puolisonsa epäkristilliseen elämään eikä anna hänen elää kristillisesti tai eroaa puolisoistaan, toinen puoliso on naimaton ja vapaa naimaan toisen.” (1523, 1. Kor.kirjeen selitys;VIII, 1114s.).

[Walther edelleen lainaa Lutherin kyseistä selitystä, joka tuo esiin, että hylätyn puolison ei voida olettaa odottavan siihen asti, että hän vaarantaa sielunsa kiusauksen kautta. Vaarana on, että erotettu puoliso tulee kohtaamaan ankaria seksuaalisia kiusauksia. ”Ei ole sidottu” tarkoittaa, että on vapaa avioitumaan toisen kanssa. Alaviitteessä Walther sanoo: ”On täysin sama asia hylkääkö toinen puoliso toisen pahasti vai pakottaako hän omantunnon hirmuvallalla toisen lähtemään.” Ks. 5. kommentti jatkossa.]

2. kommentti

Paha hylkääminen ei toteudu, jos pois lähtevä tekee sen ammatin takia tai puolison suostumuksella. Gerhard kirjoittaa: "On tehtävä ero välttämättömän tai hyväksytyyn tai tilapäisen erossa olon ja sellaisen erossa olon välillä, mikä on paha, omaehtoinen, ilkeä jne. Sillä ainoastaan sellaista ihmistä on pidettävä hylkääjänä, joka äkisti lähtee pahassa tarkoituksessa eikä mistään oikeutetusta tai kunniallisesta syystä, vaan joko vihamielisyydestä uskontoa kohtaan tai ajattelemattomuudesta tai jostain muusta ei-välttämättömästä syystä; eikä salli itseään ojennettavan palaamaan, eikä piittaa yksityisestä varoituksesta tai julkisesta kutsusta, vaan kuljeksii ympäriinsä ja täällä ja menee muille alueille ja kaukasiin paikkoihin niin, ettei jää mitään toivoa hänen paluustaan eikä sovinnosta hänen kanssaan ... Kuten muissakin asioissa, niin myös erossa ja poissaolossa, on ensi sijassa huomioitava tarkoitus. Niinpä sitä, joka on poissa ammattinsa tähden ja jonka aikomuksena on palata, ei voida pitää pahana hylkääjänä, ellei hän muuta asennettaan puolisoaan kohtaan ja riko lupaustaan palata. Tahto erottaa teot ja syyt muuttavat asioiden luonnetta" (L.c., §626).

Siitä kysymyksestä, milloin henkilö, joka on joutunut pahasti hylätyksi, voi avioitua uudelleen, Deyling kirjoittaa: "Vaikka paha hylkääminen purkaa avioliiton siteen kuten aviorikoskin tekee, sitä ei tule pitää varsinaisena hylkäämisenä, mikä johtaa aviollisen siteen purkamiseen, ellei eroa ole toteutettu eikä julkistettu edeltävän, julkisen, laillisen haasteen ja pätevän oikeuskäsittely jälkeen."

"Tuomarin itsensä täytyy aluksi käynnistää huolellinen tutkinta kaikista olosuhteista ennen kuin hän antaa luvan tai käynnistää oikeuskäsittelyn hylkäämisestä. Muutoin voi helposti toteutua epäoikeudenmukaisuus sitä puolisoa kohtaan, joka on poissa laillisista syistä, ja hänet voidaan julistaa hylkääjäksi, vaikka hän ei sitä olekaan. Joten on huolellisesti tutkittava, onko kyseessä paha hylkääminen tai sovittu petos, vai onko kyseessä oikeutettu poissaolo, ja onko toinen puoliso voinut olla siitä samaa mieltä. Koska siinä tapauksessa mitään hylkäämisoikeudenkäyntiä ei voida sallia ..."

"Lopuksi riittävä määrä aikaa on oltava kulunut itse hylkäämisestä. Sitä ei tietenkään voida määrittää lainsäädännössä, vaan se riippuu tuomarin mielipiteestä. Seitsemän, neljän tai kahden vuoden aikaa ei voida ehdottomasti vaatia; mutta uskotaan, että epäselvissä olosuhteissa jopa vuosi tai jopa puoli vuotta voi olla tarpeeksi. Jos poissa oleva puoliso tai kihlattu henkilö on määrää haastaa oikeuteen sellaista avioliittoa koskevaan oikeudenkäyntiin, on tavallista, että se tehdään haasteella, joka toistetaan kolme kertaa..." (Instutut. prud. past. III, 7, sec. 32-34; pp. 621 sqq.)

Se, mitä tässä on sanottu liittyy osittain avioliittoa koskeviin siviililakeihin. Mutta pastori voi siitä nähdä missä tapauksessa hänen tulee pitää yksilöä pahana hylkääjänä sen jälkeen, kun tämä on julistettu sellaiseksi maallisen esivallan toimesta ja oikeudellinen avioero on toteutunut.

[Walther antaa tästä asiasta pitkän lainauksen Lutherilta v. 1530. "Kirjoitelma avioliittoasioista" (X, 951). Kauppiaat tai sotilashenkilöstö ovat esimerkkejä miehistä, jotka voivat olla oikeutetusti erossa perheistään melkoisen ajan. Luther sanoo sellaisesta lurjuksesta, joka hylkäisi vaimonsa ja lapsensa: "Ei ole ketään konnaa, jota en olisi mieluummin hirttänyt tai mestannut, kuin sellaiset roistot."]

3. kommentti

[Lainaamalla Lutheria ja muita Walther osoittaa, että kieltäytyminen sukupuoliyhteydestä on eräs pahan hylkäämisen muoto 1. Kor.7:4-5 mukaan. Mutta siihen täytyy sisältyä myös samanlaista itsepäisyyttä, kuin mitä täytyy voida todistaa olevan muissakin pahan hylkäämisen tapauksissa; niissä on tarkoituksena olla suostumatta koskaan enää sukupuoliyhteyteen, ja pitää olla selvää, että mikään suostuttelu ei saa aikaan muutosta.]

4. kommentti

Niistä tapauksista, joissa on epävarmaa onko lähtenyt puoliso ”paha hylkääjä”, Gerhard kirjoittaa:

”Kuinka pitkä aika vaaditaan siihen, että voidaan päätellä henkilöstä, että tämä on hylkääjä. Sanomme Chytraeuksen kanssa hänen 5. Mooseksenkirjan kommentaarissaan: ’Keisarilliset lait määrittävät tietyt ajat ja tietyn määrän vuosia, ennen kuin hylätyn henkilön voidaan sallia avioituvan uudelleen. Vaikka tämä on tehty mitä parhaimmassa tarkoituksessa, hylättyjen miesten ja naisten tapausten moninaisuus on kuitenkin niin suuri, että on vaikeaa jopa vaarallista määrittää lakiin erityistä aikaa. On päinvastoin täysin oikein jättää asia viisaan, hurskaan tuomarin päätettäväksi, ottaen huomioon olosuhteitten mukaisesti pitempi tai lyhyempi aika uudelleen avioitumista varten, ja niin paljon kuin se voidaan tehdä ilman vaaraa omalletunnolle, rohkaista hylättyä henkilöä odottamaan, kunnes hylkääjän kuolema tai parannus voidaan todistaa.’” (L.c., §632). [Vaara omalletunnolle on sukupuolinen kiusaus, koska yksi avioliiton tarkoituksista on välttää haureutta. (1.Kor. 7:2)]

5. kommentti

Puoliso saattaa olla hakematta avioeroa, koska toinen on lähtenyt tilapäisesti vihoissaan, tai koska toinen puoliso on ollut vihainen ja raivoissaan, jopa henkeä uhkaavalla tavalla. Parempi vaihtoehto voi olla tilapäinen eroaminen ilman uudelleenavioitumista ja valmius tehdä aina sovinto. Apostoli puhuu näistä ja muista tapauksista 1.Kor.7:10-11

Luther kirjoittaa: ”Mutta jos joskus toinen osapuoli jättää toisen vihasta tai raivosta, se on kokonaan eri asia eikä tässä ole sitä salaista, petollista karkaamista. Tässä voimme nähdä mitä tehdä pyhältä Paavalilta, 1.Kor.7:11, nimittäin heidän on sovittava, tai mikäli sovinto ei onnistu, jäätävä naimattomaksi. Sillä voi hyvin olla sellainen tapaus, että heidän on parempi olla erossa toisistaan kuin olla yhdessä. Muuten pyhä Paavali ei olisi myöntänyt, että he voivat pysyä ilman avioliittoa, jos he eivät tee sovintoa. Ja kuka kykenee luettelemaan kaikki sellaiset tapaukset tai kirjoittamaan ne laiksi. Tässä tuomitsemiseen tarvitaan järkeviä ihmisiä (X, 953).”

Jatkuvasta eripurasta Luther huomauttaa saarnassaan ”Saarna aviollisesta elämästä” v. 1522: ”Jos joku tässä omaa kristillisen voiman ja sietää toisen häijyyttä ja pahuutta, on se todellakin siunattu risti ja oikea tie taivaaseen. Sillä sellainen puoliso toteuttaa pahalaisen virkaa ja puhdistaa sitä henkilöä, joka voi tuntea ja kestää sitä. Mutta ellei hän voi kestää sitä, sen sijaan että tekisi jotain pahempaa, sallittakoon hänen erota ja pysyä naimattomana koko lopun elämänsä. Mutta jos hän haluaisi sanoa, ettei se ollut hänen syynsä vaan toisen, ja haluaisi naida uuden puolison, se ei olisi pätevää. Sillä hän on velvollinen kärsimään pahaa, tai antaa Jumalan yksin poistaa risti häneltä, koska aviollisesta velvollisuudesta ei voi luopua. Tähän sopii sanonta: Joka haluaa tulta, hänen täytyy sietää myös savua.” (Erlangen XX, 73f.)

6. kommentti

Maanpako, vankeusrangaistus, ja pako rikoksen teon jälkeen eivät ole ilkeän hylkäämisen lajeja. Niinpä Jumalan sanan mukaan ne eivät ole syyttömälle osapuolelle perusteita avioerolle. Gerhard kirjoittaa sellaisista tapauksista: ”Koska on vain kaksi syytä avioerolle, aviorikos ja paha hylkääminen, me sanomme, että sen tähden nainen ei voi avioitua toisen miehen kanssa, koska aviomies on

paennut tai karkotettu rikoksen seurauksena, ellei ole tullut tietoon, että paenneella miehellä on suhteita muiden naisten kanssa tai on kokonaan luopunut aviollisesta asenteesta. Sillä millään maallisella auktoriteetilla ei ole lupaa lisätä muita syitä niihin, jotka Kristus ja pyhä Paavali nimenomaisesti mainitsevat, koska tapa jolla Vapahtaja puhuu, on niin painokkaasti poissulkeva.” (L. c., §691).

7. kommentti

Väitetystä aviorikoksesta johtuva avioero voidaan saada vain mikäli aviorikos on selvästi todistettu. Aegidius Hunnius kirjoittaa: ”Epäily aviorikoksesta ei ole myöskään pätevä syy avioerolle, koska tärkeissä aviollisissa kysymyksissä ei voida mennä niin pitkälle kuin avioeroon pelkän epäluottamuksen tai epäilyn perusteella, vaan ainoastaan päivänselvien perustelujen ja toteennäytettyjen todisteiden perusteella. Muutoin jokainen, joka haluaa päästä eroon puolisostaan, voi esittää sellaisen epäilyn. Se voisi johtaa aviosäädyn sisäiseen tuhoon.” (Dedekennus, Thesaurus. III, 514)

8. kommentti

Jos vaimolle on tehty väkivaltaa, se ei pura avioliittoa. Gerhard kirjoittaa oikein: ”Sillä rikokset on tuomittavat tarkoituksen eikä ulkonaisten tekojen perusteella.” (Loc. de conjug., §612). Gerhardin mukaan niiden tilanne, jotka ovat vain kihloissa, on erilainen. (katso §112). [Tässä asiayhteydessä väkivalta tarkoittaa raiskausta. Raiskaus ei ole aviorikos uhrin kannalta.]

9. kommentti

Mikäli puoliso tietää, että toinen osapuoli on tehnyt aviorikoksen ja kuitenkin jatkaa elämää jonkin aikaa rikkoneen henkilön kanssa miehenä ja vaimona, avioliitto on näin ollen uudistettu ja oikeus avioeroon on menetetty. Ks. Dedekennus, Thesaur. III, cit., fol. 519.

10. kommentti

Jos molemmat puoliset ovat tehneet aviorikoksen, kumpikaan ei voi erota toisestaan 1600-luvulta peräisin olevan Wittenbergin teologisen tiedekunnan lausunnon mukaan. (Ks. Mislerin Opus Novum, fol. 603.)

11. kommentti

Sairaus, olkoon kuinka aggressiivinen, tarttuva tai krooninen tahansa, jopa jos se saa ihmisen sopimattomaksi avioliittoon, [tekee sukupuoliyhdyntämisen mahdottomaksi], ja mielenvikaisuus, eivät hajota avioliittoa. Luther vastaa kysymykseen voiko joku hankkia avioeron sellaisissa tapauksissa: ”Ehdottomasti ei! Pikemminkin palvelkoon Jumalaa sairaassa henkilössä ja pitäköön hänestä huolta; katso, että tässä invalidissa Jumala on antanut jotakin pyhää kotiisi, niin että saavuttaisit taivaan. Siunattu olet sinä ja todella siunattu, jos ymmärrät tämän lahjan ja armon ja sen vuoksi palvelet puolisoasi Jumalan tähden. Mutta jos sanot: En voi todellakaan hillitä itseäni; silloin valehtelet. Jos

sinä palvelet sairasta puolisoasi tosissaan, ja tunnustat, että Jumala on lähettänyt sen [tilanteen] sinulle, ja kiität Häntä, silloin voit jättää asiat Hänen huolekseen. Hän on varmasti antava sinulle armon, että sinun ei ole kannettava enempää kuin kantaa jaksat. Hän on aivan liian uskollinen antaakseen sairauden ryöstää sinut puolisoasi ja ollakseen kukistamatta samanaikaisesti lihallista haluasi, jos muutoin uskollisesti palvelet invalidia puolisoasi” (1522, Saarna aviollisesta elämästä; X, 726 f.).

12. kommentti

Kysymykseen: ”Onko hylätyltä henkilöltä ehdottomasti kielletty oikeus mennä naimisiin jonkun toisen kanssa, mikäli hän on vakuuttunut, että hän itse on antanut aiheita hylkäämiseen?” Gerhard vastaa: ”Vaikkapa hyljätty henkilö on voinut antaa jonkinlaisen aiheen hylkäämiseen, häntä ei kuitenkaan tule pitää sen aikaansaavana ja väistämättömänä syynä.” (L.c., §633)

13. kommentti

Jos aviopuoliso on solminut toisen avioliiton siinä virheellisessä käsityksessä, että ensimmäinen puoliso on kuollut tai on hylännyt hänet, ja jos se, jota oli luultu kuolleeksi tai jonka virheellisesti uskottiin hylänneen (aviopuolison), palaa, näennäinen avioliitto, mikä on sillä välin solmittu, on pidettävä ja julistettava olemattomaksi ja mitättömäksi; ja ensimmäinen avioliitto on hyväksyttävä voimassa olevaksi.

14. kommentti

Väitetyt avioliitot, jotka ovat inestisiä, pitää purkaa. Baier kirjoittaa: ”Jos laittomasti yhdistyneet henkilöt, esim. ne, jotka ovat läheisiä verisukulaisia, ja joita luonnollinen laki kieltää avioitumasta, ovat eronneet, se ei ole avioero, vaan pikemminkin julistus, ettei tässä liitossa ollut mitään aviollista sidettä, koska tämä henkilö ei ollut kykenevä solmimaan laillista avioliittoa toisen kanssa, koska oli hänen verisukulaisensa.” (Compend.. th. posit. III, c. 16., sec. 34)

[Walther esittää useita lainauksia osoittaen, että puhdasoppisten luterilaisten teologioiden keskuudessa on joitain erimielisyyksiä koskien tilanteita, joissa on jo solmittu avioliitto.]

Tuskin tarvitsee mainita, että emme ole tuoneet esiin edelläolevaa aineistoa todistaaksemme, että saarnaaja itse kykenee siunaamaan avioliittoja, jotka rikkovat jumalallisia käskyjä kielletyistä suhteista. On paremminkin kyse siitä, miten saarnaajan tulee menetellä, jos ihmiset haluavat liittyä hänen seurakuntaansa ja he elävät jo Jumalan Sanan kieltämässä avioliitossa, esim. veljen lesken tai vaimon sisaren kanssa. Pitäisikö saarnaajan purkaa avioliitto ehtona seurakuntaan vastaanottamiselle tai antaa synninpäästö? Meidän mielipiteemme on, että juuri mainitut tapaukset liittyvät avioliittoihin, jotka on solmittu Jumalan käskyä vastaan, mutta eivät ole sukurutsaisia liittoja. Ne ovat oikeita avioliittoja, eikä niitä tarvitse purkaa. Meidät vakuuttaa tästä ensijaisesti jumalallisen erivapauden asettama lankousavioliitto kuolleen veljen lapsettoman lesken kanssa. Tämä erivapaus ei voisi olla ajateltavissa, jos tämä liitto oli sukurutsainen pätemätön avioliitto. (5.Moos. 25:5; ks. 3.Moos.18:16; 20:21).

15. kommentti

[Walther toteaa, ettei köyhyys mitätöi avioliittoa. Jos mahdollista, vanhemmat voivat tukea taloudellisesti heidän avioituneita lapsiaan erottamatta pariskuntaa.]

16. kommentti

[Lainaus Lutherin teoksesta ”Aviollisista asioista” v. 1530 osoittaa, ettei kaikkea voi säätää kirjallisesti. On saatava neuvoja ja sitten tehtävä parhaansa asian selvittämiseksi. (Walch, X, 920-922; 958-960; Erlangen, XXIII, 117-119, 151-153). Walther suosittelee lukemaan koko tämän Lutherin selityksen, mitä hän on usein lainannut koko tässä osiossa.]

Käännös

Aarne Erkkilä

7/

2021